

Elkarrizketa Rosario Goñiri, Euskadiko Mugarik Gabeko Ekonomisten Ordezkaritari

1.- Euskal Autonomia Erkidegoan, oro har, zein da desberdintasunaren bilakaera eta horren ondorioak?

Desberdintasunaren bilakaera handitzen ari da, eta horri ezin zaio aurre egin. Adierazle guztiek erakusten dute, bai maila globalean, bai maila lokalean.

Maila globalean, Nazio Batuek argitaratzen duten Giza Garapenaren Indizea (GGI) kontuan hartzen badugu, per capita errenta ez ezik, osasun-, hezkuntza-, ingurumen- eta **gizarte-faktoreak ere kontuan hartuta, orain arte datu positiboak islatu dituen, datu** kezkarriak eskaintzen dizkigu. Azken urteotan lehen aldiz, litekeena da pobreziaren atalasearen azpitik dagoen populazioak gora egitea COVID-19aren ondorioz. 1991tik, indize hori kalkulatzeko hasi zenetik, batez besteko GGI globalak behera egin duen lehen aldia da. Bestalde, ezin da aurreikusi nola eragingo duen Ukrainako gerrak horri dagokionez. Gatazka beliko honen hondamendiarekin ezin dugu kuantifikatu nola eragingo dion desberdintasunari, baina zalantzarik gabe modu nabarmenean egingo du. Desplazatuak ehunka dira, gehienak haurrak, emakumeak eta adineko pertsonak, guztiak ere oso pertsona ahulak, indarkeria ekonomikoa modu gordinagoan pairatzen dutenak.

Maila globalean, ziurgabetasunaren, segurtasunik ezaren eta mesfidantzaren ondorioak ezin dira aurreikusi gerra batek bere lurrian astindutako Europan, baina COVID-19aren ondorioen kasuan bezala, pertsona kalteberengan ondorioak zorrotzak diren bitartean, pertsona aberatsenak aberasten jarraitzen dute, aparteko onurak izan dituzten enpresak barne, hala nola farmazeutikoak eta, ziurrenik, etorkizun hurbilean armamentistikoak.

Jasaten ari garen krisiak bata bestearen gainean jartzen ari dira. Ingurumen-krisia, COVID-19a eta txertoen monopolioa, gerra eta horren deribatu ekonomikoa. Zaurgarrienek krisi global hau jasaten dute, hainbeste ertz dituen, non pertsona gutxi ateratzen diren onik.

Estatu espainiarrean, *Pobreziaren Estatua Espainian, 2021* XI. txostenaren aurrerapenaren datuekin, Pribazio Material Severa nabarmen hazi dela ikus daiteke, % 4,7tik % 7ra urtebetean, eta horrek adierazten digu Estatu espainiarrean 3,3 milioi pertsonak pairatzen dutela gabezia larri hori eguneroko bizitzan. Beste datu kezkarri bat da hilaren amaierara zailtasun handiz iristen diren pertsonen ehunekoak gora egin duela, biztanleriaren % 7,8tik % 10era, hau da, 4,7 milioi pertsona bizi dira zailtasunekin. AROPE tasa bezalako beste adierazle batzuk ere txarrak dira, % 25,3tik % 26,4ra igaro baita, baita pobrezia-arriskua ere, hiru hamarren igo baita, Espainiako biztanleriaren % 21eraino iritsiz. Hori guztia kontuan hartuta krisi honetan neurri garrantzitsuak ezarri direla, hala nola Bizitzeko Gutxieneko Diru-sarrera (BGDS), gutxieneko soldataren igoera eta beste neurri sozial batzuk, hala nola etxegabetzeak etetea, horniduren bermea edo aldi baterako lan-erregulazioko espedienteak.

Euskadiri dagokionez, ez dago egoera global horretatik kanpo. AROPE tasak, adibidez, hobera egin du 2019arekin alderatuta, baina 2018ko datuetara iritsi gabe; hala ere, 2015etik behera egiten ari zen pobrezia-arriskuari dagokionez, gora egin du 2019an, eta

2020an mantendu egin da, eta nabarmentzekoa da 2019tik 2020ra bitarte gabezia material larria puntu eta erdi handitu dela.

Era berean, interesgarria iruditzen zait, Eustaten datuak ikusita, gabezia material larriak dituzten pertsonak gutxituz joan diren arren, transferentzia sozialen ondoren pobrezia-arriskuan dauden pertsonak handituz joan direla 2016tik. 2030 Agendaren adierazleen helburuetatik urruntzen gara diru-sarreraren medianaren % 50etik behera bizi diren pertsonen proportzioari dagokionez, batez besteko nazionala eta autonomikoa kontuan hartuta.

Argi dago egiten ari garena bide onetik doala, baina ez da nahikoa. Zalantzarik gabe, lanean jarraitu behar da.

2.- Mugarik Gabeko Ekonomialariengandik, zer egiten ari zarete eta zer eskatzen duzue egiteko?

MGETik gure jarduera GJHetako 10. helburuan ardazten dugu, desberdintasunak murriztean kontzentratuz. Horretarako, ekonomia egiteko eta ulertzeko beste modu batzuen dibulgazio teorikoa eta praktikan jartzen laguntzen dugu, eragile ekonomikoen erantzukizun soziala eta etika sustatuz eta babestuz, ekonomia soziala eta solidarioa sustatuz eta herritartasun global, kritikoa eta konprometitua sortuz.

Zehazki, gazteekin, Lanbide Heziketako eta Unibertsitateko irakasleekin, ekonomiako profesionalekin eta ekonomia bidezkoagoa lortzen lagundu nahi duten herritarrekin lan egiten dugu, haien proposamen eta kezketara irekitako lankidetzaren harreman batetik, herritartasun globalaren kontzientzia bultzatzeko. Horretarako, hainbat ekintza antolatzen ditugu, hala nola jardunaldiak, hitzaldiak, prestakuntza-ikastaroak, GAL/MAL tutoretza, ikerketak, hiru hilean behin dossier monografiko bat edo zine-foroak egitea, besteak beste.

Era berean, ahalduntze ekonomikoko prozesuak sustatzen ditugu, batez ere emakumeenak eta migratzaileenak, gizarte-ekintzailetzarako aholkularitza, prestakuntza eta laguntza pertsonalizatuaren bidez.

Politikan eragiteko eta herritarrak mobilizatzeko lana, batez ere, hainbat saretan aktiboki parte hartuz egiten dugu. Gaur egun, ahalegin horiek Finantza Etikoetan eta Alternatibetan Hezteko Euskal Sarearen bidez bideratzen dira (Finantza Haratago), non erakunde bultzatzaileetako bat garen; Saretuz, Donostiako Kontsumo Kontsumitzaile eta Transformatzailearen aldeko Sarea, non lehendakaritza hartzen dugun; UKS Plataforma (Unibertsitate Kritikoa Sarea), zeinaren helburua baita unibertsitate-komunitateak parte har dezan Euskal Autonomia Erkidegoko Ekonomia Jasangarriaren eta Gizarte Justiziaren trantsizio-politika batean.

Euskadiko gure boluntarioritza-taldeak lan handia egiten du laguntza, koordinazioa eta barne-gogoeta emateko eta, horrez gain, gure aldarrikapenak egiten ditugun beste sare eta gune askotan ere parte hartzen du.

- Euskadiko GGKEen Koordinakundearen lantaldeak: Gizarte Eraldaketarako Hezkuntza, Politiken Koherentzia, Aurrekontuak, Eragin Politikoa eta GJHak.
- Udal Lankidetzaren Kontseiluak

- Euskadiko Justizia Fiskalaren Aldeko Plataforma.
- Kafe Iraunkorrak antolatzea, erakundeen arteko solasaldiekin.
- Hainbat komunikabidetarako artikulua idaztea.

Informazio gehiago nahi izanez gero, hilabeteko [buletin](#) bat daukagu, Euskadirentzat garrantzitsua den informazioa bidaltzeko.

3.- Nola baloratzen duzue Mugarik Gabeko Ekonomialariek Euskadiko Oinarrizko Errenta Baldintzagaberako Legegintzako Herri Ekimena - <https://rentabasica.eus/eu/> ?

Mugarik Gabeko Ekonomialariek oso positibotzat jotzen dugu Legegintzako Herri Ekimena. Baldintzarik gabeko Oinarrizko Errenta (BGOE) oso tresna sendoa iruditzen zaigu pobrezia eta desberdintasunen aurka borrokatzeko. Aberastasunaren birbanaketan eragin zuzena duen tresna da. Euskadin Espainiako Estatuko beste autonomia batzuetan inbidia duen DSBE bat badugu ere, ez ditu bere helburuak lortzen, eta bere kudeaketan inplikaturik daudenei antzeman eta jakinarazi zaizkie dituen arazo ugariak. Hori dela eta, uste dugu beharrezkoa dela BGOEko urratsa ematea; gure ustez, tresna eraginkorragoa da pobrezia errotik erazteko, baldintzapeko errentak baino.

Gizarte kohesionatu, inklusibo eta herritar guztiei duintasunez bizitzeko baliabideak emango dizkien gizarte-babeseko sistema baten aldeko apustua egin nahi bada, gaur egun DSBEarekin dugun sistema erabat eraldatu behar da. Oso erreforma sakona beharko luke, une honetan planteatzen ez dena. Arazo nagusia da ez dagoela prestazioen indibidualizazioari buruzko hausnarketarik egiteko asmorik. Etxeei buruz hitz egiten da, eta ez pertsoneri buruz.

Horiek eskuratzeko izapideak sinplifikatzea eta une honetan DSBE edo BGDS benetan jasotzen ari ez diren kolektiboetara zabaltzea konpondu ezin diren arazoak dira. BGOE bat ezartzea izan liteke ohartarazten diren arazo guztiei erantzuteko gakoak, DSBEak eta BGDSk ez baitute konpontzen.

Era berean, modu positiboan ikusten ditugu lan-merkatuan gerta litezkeen aldaketak, BGOE bat ezarrita. Soldatapekoek negoziatzeko gaitasun handiagoa izango dute, eta, horri esker, demokrazia handiagoa izango dute lan-merkatuan, hain beharrezkoa baitute. Gure ustez, ekiteko eta prestatzeko erraztasuna emango du, lana eta familia bateragarri egitea ahalbidetuko du, eta lan guztiaren banaketa hobetuko du, bai produkzioarena, bai ugalketarena, bai zaintzarena.

Emakumeen bizitzan duen eraginak ere itzal baino argi gehiago dituela iruditzen zaigu. Errenta indibiduala denez, emakumeak modu erabakigarrian ahalduzkoak dira etxe barruan, hezkuntzarako eta, horrekin batera, lan-merkatutarako sarbidea ahalbidetzen du. Abian jartzeko zailtasunak izan arren, albo-ondorio negatiboak baino askoz abantaila gehiago eskaintzen dituela uste dugu. Horren ezarpena ala ez, borondate politikoaren ondorio da.

Euskadiko Mugarik Gabeko Ekonomisten posizionamendua [hemen](#) deskargatu daiteke.